

Streszczenie

Swoją dysertację zatytułowałam *Młodzi dorośli w obliczu problemów. (Nie)radzenie sobie z dorosłością*. Zauważyłam, że zmieniająca się nieustannie, złożona, trudna rzeczywistość i szybkie tempo życia nasilają doświadczane problemy przez młodych dorosłych, którzy coraz częściej deklarują, iż sobie nie radzą. Po przeprowadzeniu setek rozmów z młodymi o ich codzienności, życiu i problemach postanowiłam na tym skupić swoją badawczą uwagę. Będąc w podobnym wieku do badanych mogłam zbliżyć się do świata innych młodych dorosłych, a ich problemy i sposoby radzenia sobie stały się moim przedmiotem zainteresowań badawczych. Dlatego też podjęłam próbę identyfikacji i opisanie problemów doświadczanych przez młodych dorosłych, jak również identyfikacji oraz opisanie ich sposobów radzenia sobie, co stanowi cel pracy. W dysertacji zostały przedstawione wyniki badań jakościowych przeprowadzonych w strategii emiczej przy użyciu metody dialogowej oraz etnografii wirtualnej. Rozmowy przeprowadzone zostały z dwudziestoma osobami w wieku od 22 do 35 lat. Na badania składa się również analiza materiału graficznego, publikowanego przez osoby w wieku młodej dorosłości w przestrzeni Internetu (portale społecznościowe) nazywane *memami*.

Zgodnie z zamysłem dysertacja została podzielona na cztery główne rozdziały, w których każdy, pozostaje w nierozzerwalnym związku, z poprzedzającym go rozdziałem i koreluje z kolejnym rozdziałem. Praca dodatkowo zawiera aneks. W pierwszym rozdziale zaprezentowana jest literatura, która stanowi o wielopłaszczyznowej, zestandaryzowanej, złożonej i dynamicznej drodze młodych do dorosłości. Problematyka ta została podjęta w publikacjach takich badaczy jak: Arnett, Giddens, Malewski, Leppert, Melosik, Minta, Brzezińska, Dubas, Gurba. Rozdział ten stanowi także o tym, jak „problem” ujmowany jest przez badaczy poradnictwa. Przykładem mogą być autorzy: Kaja, Kulczycki, Kargulowa, Szumigraj. To ważny dla mnie wątek, którym wprowadzam w problematykę kolejnego rozdziału.

Rozdział drugi poświęcony jest w całości problematyce radzenia sobie, która wpisuje się w nurt nauki, jakim jest poradnictwo. W literaturze naukowej problematyka radzenia sobie jest bliska badaczom poradnictwa takim jak Kargulowa, Piorunek, Siarkiewicz, Minta, Zielińska-Pękał, Trębińska-Szumigraj. Radzenie sobie ukazane zostało jako złożona i dynamiczna kompetencja młodych dorosłych osadzona na posiadanych i budowanych zasobach, na *resilience*. Naświetlone zostało, że kompetencja radzenia sobie u młodych może być uruchamiana przez całożyciowe uczenie się, a także przez ich nieradzenie i zagubienie.

Rozdział trzeci zawiera założenia metodologiczne przyjęte w dysertacji. Przedstawiony został w nim cel oraz pytanie badawcze, które brzmi: jak młodzi dorośli radzą sobie z doświadczanymi problemami? Ukazana została również perspektywa badawcza związana ze strategią emiczną w metodzie dialogowej oraz etnografii wirtualnej, które szeroko w literaturze naukowej opisują Ostrowska, Zielińska-Pękał, Clifford Geertz, David Silverman, Norman K. Denzin, Yvonna S. Lincoln. Wyszczególniłam również znaczenie tego, co dla mnie stało się terenem badań. Rozdział ten obejmuje także etapy prowadzonych badań, opis uczestników badań, a także wstępne uwagi o przebytych badaniach.

W rozdziale czwartym przedstawiam wyniki oraz interpretację wyników przeprowadzonych badań. Rozpaczam jednak od wskazania, iż obszary moich zainteresowań badawczych związane są z pewnego rodzaju napięciami, które ich dotyczą. Termin napięcie ma swoje szerokie zastosowanie w naukach społecznych, w tym również pedagogice. Używają go w swoich naukowych pracach badacze poradnictwa tacy jak: Kargulowa, Wojtasik, Piorunek, Siarkiewicz, Szumigraj, Zielińska-Pękał. W niniejszej pracy napięcia dotyczą opisywanych trudności, które niejednokrotnie zawierały w sobie treści sposobów radzenia, a w sposobach radzenia widoczne były przeżywane inne, nowe problemy, których młodzi często nie byli świadomi. Jednakże napięcia dotyczą przede wszystkim tego, iż wskazana przeze mnie interpretacja wyników jest jedynie propozycją i nie stanowi jedyne, właściwego ujęcia problemów i sposobów radzenia sobie.

W tym rozdziale koncentruję się przede wszystkim na identyfikacji sposobów radzenia sobie młodych dorosłych. Do każdego z trzech zidentyfikowanych problemów przedstawione zostały dwa sposoby radzenia sobie, do których sięgają młodzi dorośli oraz wskazane poradnictwo, które moim zdaniem najbardziej odpowiada zarówno doświadczanym problemom, jak też sposobom radzenia sobie młodych dorosłych.

1. Problem związany z *tworzeniem indywidualnego projektu życia* oraz sposoby radzenia sobie młodych dorosłych, występuje najbliżej poradnictwa dyrektywnego, co zostało zaprezentowane na osi kontinuum autorstwa Wojtasik.

2. Problem mający swe podłoże w *budowaniu i odrzucaniu odpowiedzialności za siebie i innych* oraz sposoby radzenia sobie młodych w doświadczaniu go, według mnie bliżej są poradnictwa dialogowego, co również ukazane zostało na osi kontinuum.

3. Problem dotyczący *zabiegania o sukces i luksus w życiu* młodych i sposoby radzenia sobie z nim zamieszone są na końcu osi kontinuum i odpowiadają najbardziej poradnictwu liberalnemu.

Analiza materiału empirycznego pozwoliła mi na wyciągnięcie wniosków, iż doświadczana rzeczywistość w narracjach młodych dorosłych jawi się jako złożona, nieustannie zmienna oraz wymuszająca na nich pewien styl życia. Ta codzienność ma wpisaną kategorię ryzyka, niepewność oraz znaczną nieprzewidywalność, co z jednej strony generuje problemy, z drugiej uruchamia potencjał w poszukiwaniu rozwiązań, które to zostały opisane. Każdy z rozmówców miał swój indywidualny, niepowtarzalny sposób na poradzenie sobie z doświadczanymi problemami. Sposoby radzenia sobie były uzależnione od rodzaju trudności, z jaką aktualnie się mierzyli. Zaproponowane rodzaje poradnictwa mają jedynie wskazać możliwość pomocy młodym, nie są jednak ostateczną i jedyną koncepcją pomocy. Zamieszczone na koniec wnioski z przeprowadzonych badań sięgają do analiz Malewskiego dotyczących, jak sam autor wskazuje „kłopotliwej kategorii dorosłości” oraz odnalezionego *homo consultansa* opisanego przez Kargulową. Krytyczna analiza materiału pozwoliła na zauważenie analogii do czterech kategorii „dorosłości” wskazanych przez Malewskiego. Młodzi uczestnicy badań również wpisują się w typ opisany w nowej literaturze z zakresu poradnictwa nazwany *homo consultans*. Cechy postawy *homo consultansa* widoczne są u badanej grupy młodych dorosłych, którzy poszukują porad w różnych środkach przekazu. Są to osoby, które poszukują rozwiązań w sposób tradycyjny, lecz bywają także atakowane poradami. Uczestnicy badań poszukują zarówno gotowych wskazówek, ale też dzięki różnym przekazom stają się samodzielnymi twórcami własnych sposobów radzenia sobie z doświadczanymi problemami, a tym samym własnych biografii.

Streszczenie w języku angielskim

I entitled my dissertation *Young Adults in the Face of Problems. (Un)coping with adulthood*. I noticed that the constantly changing, complex, difficult reality and the fast pace of life exacerbate the problems experienced by young adults, who increasingly declare that they are not coping. After conducting hundreds of interviews with young people about their daily lives and problems, I decided to focus my research attention on this subject. Being of a similar age to the respondents, I was able to get closer to the world of other young adults, and their problems and coping ways became my research interests. Therefore, I attempted to identify and describe the problems experienced by young adults, as well as to identify and describe their ways of coping, which constitute the objective of this thesis. The dissertation presents the results of a qualitative study conducted in an emic strategy using the dialogue method and virtual ethnography. The interviews were conducted with twenty people aged between 22 and 35. The research also consists of an analysis of graphic material published by young adulthood people in the Internet (social media) called memes.

In accordance with the concept, the dissertation was divided into four main chapters, in which each, remains inextricably linked, with the preceding chapter and correlates with the following chapter. The dissertation additionally includes an appendix. The first chapter presents the literature, which accounts for the multifaceted, standardized, complex and dynamic journey of youth to adulthood. This subject has been addressed in publications by such researchers as Arnett, Giddens, Malewski, Leppert, Melosik, Minta, Brzezinska, Dubas, Gurba. The chapter also constitutes how the "problem" is framed by counseling researchers. Examples include these authors: Kaja, Kulczycki, Kargulova, Szumigraj. This is an important

dialogic method and virtual ethnography, which are widely described in the scientific literature by Ostrowska, Zielińska-Pękał, Clifford Geertz, David Silverman, Norman K. Denzin, Yvonna S. Lincoln. I have also listed the significance of what has become a research area for me. The chapter also includes the stages of the research conducted, a description of the research participants, as well as introductory remarks about the research that has been done.

In the fourth chapter, I present the results and interpretation of the findings of my research. However, I begin by pointing out that the areas of my research interest are related to a certain kind of tension that affects them. The term tension has its wide application in the social sciences, including pedagogy. It is used in their scientific works by counseling researchers such as Kargulova, Wojtasik, Piorunek, Siarkiewicz, Szumigraj, Zielińska-Pękał. In the present dissertation, the tensions relate to the difficulties described, which often included the content of ways of coping, and in the ways of coping other new problems were evidently experienced, of which the young were often unaware. However, the tensions are primarily concerned with the fact that the interpretation of the results I have indicated is only a suggestion and does not represent the only correct approach to the problems and ways of coping.

In this chapter, I focus primarily on identifying the ways of coping by young adults. For each of the three problems identified, two ways of coping that young adults reach for are presented, along with the identified counseling that I believe most closely matches both the problems experienced and the ways of coping by young adults.

1. The problem related to *the creation of an individual life project* and the ways of coping by young adults, occurs closest to directive counseling, as presented on the continuum axis by Wojtasik.

2. The problem underlying *the construction and rejection of responsibility for oneself and others*, and the ways of dealing with the youth in experiencing it, in my opinion, are closer to dialogical counseling, which is also shown on the continuum axis.

3. The problem of *soliciting success and luxury in the lives* of the young adults and the ways to deal with it reside at the end of the continuum axis and correspond most closely to liberal counseling.

The analysis of the empirical material allowed me to draw conclusions that the experienced reality in the narratives of young adults appears as complex, constantly changing and forcing on them a certain lifestyle. This everyday reality has an inscribed category of risk, uncertainty and considerable unpredictability, which on the one hand generates problems, on the other hand activates the potential in the search for solutions, which have been described. Each of the interviewees had their own unique way of dealing with the problems they

experienced. The ways of coping depended on the type of difficulty they were currently facing. The proposed types of counseling are only meant to indicate the possibility of helping the young, but are not the final and only concept of help. The conclusions of the research, included at the end, go back to Malewski's analysis of, as the author himself points out, "the troublesome category of adulthood" and the found *homo consultans* described by Kargulova. A critical analysis of the material allowed to note parallels with the four categories of "adulthood" identified by Malewski. The young study participants also fall into the type described in the new counseling literature called *homo consultans*. Features of the *homo consultans* attitude are evident in the surveyed group of young adults, who seek advice in various media. These are people who seek solutions in traditional ways, but are also sometimes attacked by advice. Study participants seek both ready advice, but also, through a variety of messages, become self-creators of their own ways of dealing with the problems they experience, and thus their own biographies.

Bibliografia

1. Angrosino M. (2010). *Badania etnograficzne i obserwacyjne*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
2. Anielska A. (2017). Wybrane motywacje edukacyjne i preferencje dorosłych studentów jako czynniki kształtowania pozycji konkurencyjnej w sektorze Szkolnictwa Wyższego. *Edukacja Dorosłych*, 2, 61–75.
3. Arnett J. J. (1997). Young People's Conceptions of the Transition to Adulthood. *Youth & Society*, 29(1), 3–23. <https://doi.org/10.1177/0044118X97029001001>
4. Arnett J. J. (2000). Emerging adulthood. A theory of development from the late teens through the twenties. *The American Psychologist*, 55(5), 469–480.
5. Arnett J. J. (2001). Conceptions of the Transition to Adulthood: Perspectives From Adolescence Through Midlife. *Journal of Adult Development*, 8(2), 133–143. <https://doi.org/10.1023/A:1026450103225>
6. Arnett J. J. (2006). Emerging Adulthood in Europe: A Response to Bynner. *Journal of Youth Studies*, 9(1), 111–123. <https://doi.org/10.1080/13676260500523671>
7. Aurélie M. (2014). Re-evaluating the concept of adulthood and the framework of transition. *Journal of Youth Studies*, 17(3), 415–429.
8. Babbie E. (2008). *Podstawy badań społecznych*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
9. Bakiera L. (2008). Postawy młodych dorosłych wobec małżeństwa. *Psychologia Rozwojowa*, 13(3), 67–78.
10. Basińska B. (2004). Radzenie sobie ze stresem w warunkach różnego stopnia zagrożenia zdrowia. *Przegląd Psychologiczny*, 47(1), 109–120.
11. Bauman Z. (1995). *Ciało i przemoc w obliczu ponowoczesności*. Uniwersytet Mikołaja Kopernika.
12. Bauman Z. (2006). *Płynna nowoczesność*. Wydawnictwo Literackie.
13. Bauman Z. (2007). *Płynne życie*. Wydawnictwo Literackie.
14. Bauman Z., Nycz, R. (1998). Prawodawcy i tłumacze. W: *Postmodernizm. Antologia przekładów* (s. 58). Wydawnictwo Baran i Suszczyński.
15. Beck U. (2002). *Spoleczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności*. Wydawnictwo Naukowe Scholar.
16. Bee H. (2004). *Psychologia rozwoju człowieka*. Zysk i S-ka.
17. Bieńko M., Kwak A., Rosochacka-Gmitrzak M. (2017). *Wciąż jeszcze w gnieździe rodzinnym? Socjologiczne spojrzenia na młodych dorosłych*. Wydawnictwo Akademii

